

LÜHENDID:

EK – Euroopa Komisjon

ERF – Euroopa Regionaalarengu Fond

ESF – Euroopa Sotsiaalfond

RÜ – Rakendusüksus

ÜF – Ühtekuuluvusfond

KODANIKELE SUUNATUD KOKKUVÕTE

Ülevaade

2018. oli aktiivne eurotoetuste kasutamise aasta. Olulised tegevused nagu nt haldus- ja töövõimereform, mille taga siiani olid nii mitmedki tegevused ootel, on ellu viidud ning euroraha kasutamises liigutakse tempokalt edasi seatud eesmärkide poole. Eesmärke, mille saavutamises Eesti on Euroopa Liiduga Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavas aastateks 2014–2020 kokku leppinud, hinnatakse erinevate mõõdikute abil, millele on seatud sihid aastaks 2018 ja 2023, seega oli 2018. esimene olulisem tulemuste mõõtmise ja kaalumise aasta sellel perioodil.

Tulemuste poole püüdlemist motiveerib EL liikmesriike tulemusreservi ehk nn preemia kaudu. Perioodi alguses jäeti kogu toetusest 6 protsenti raha (Eesti puhul 210 mln eurot) reservi ja liikmesriik sai kasutusse võtta vaid 94 protsenti rahast. Need valdkonnad, mis on edukad ja saavutavad kokkulepitud tulemused, saavad kasutada ka 6 protsenti tulemusreservi jäetud raha. Tulemusreserv jagatakse 2018. aasta saavutuste põhjal, seetõttu oli aasta väga kiire ja tegus kõigile, kes moel või teisel eurotoetuste kasutamisega seotud on. Tulemusreservi saavad kasutada vaid need valdkonnad, mis on saavutanud 2018. aasta lõpuks kokku lepitud tulemused või on sellele lähedal. Valdkonnad, mis ei ole tulemuste saavutamisel edukad, tulemusreservist raha juurde ei saa. Nende võrra saavad edukad valdkonnad raha rohkem. Eesti tervikuna raha ei kaota.

12. erinevast temaatilisest valdkonnast, mille alt euroraha jagatakse, ei saavutanud tulemusreservi saamiseks nõutud eesmärke 2 suunda ja fondi: teise prioriteetse suuna ja ERF alt rahastatud sotsiaalne infrastruktuur (esmatasandi tervisekeskused, puuetega inimestele sobivate eluruumide ehitamine), kus ettevalmistustööd on võtnud planeeritust enam aega ning nüüd tuleb rohkem pingutada, et jõuda 2023. eesmärkideni. Neljanda suuna ja ERF alt rahastatud energiatõhususe meetme (ressursi- ja energiasäästuks toetust saanud ettevõtete arv) sihttase jäi napilt alla nõutud saavutustaseme.

Kuidas tulemusreservi kasutada, seda arutab Vabariigi Valitsus kogu riigi eelarvestrateegia protsessis ning seejärel alustatakse läbirääkimisi Euroopa Komisjoniga. Millistele tegevustele Eesti oma tulemusreservi jagab, selgub eelduste kohaselt 2019. aasta sügiseks.

Oluline sündmus 2018. aastal oli vahehindamine, kus sõltumatud eksperdid analüüsisid, kas eurotoetusi on siiani kasutatud tulemuslikult, kas toetatakse valdkondi, kuhu kõige enam raha on vaja ja kas seatud eesmärgid on tänasel päeval endiselt asjakohased. Kevadel 2019. valminud hindamise aruandes leitakse, et Eesti on eurotoetuste kasutamisel õigel teel ning EL tugi on kaasa

aidanud kaasa mh tööhõive suurendamisele, elanikkonna tervise parandamisele, elukeskkonna arendamisele jt eesmärkide saavutamisele.

Kodanike kokkuvõttes anname ülevaate, kuidas erinevates suundades on toetuste kasutamine edenenud ning toome mõned projektinäited, et anda aimu, mil moel euroraha on aidanud kaasa Eesti elanike elu parandamisele.

Valdkond ja fond	Kogumaht EL + riiklik + omafinantseering (EUR)	Heaks kiidetud projektide summa (EUR)	Toetuse saaja tehtud kulud (EUR)	Projektide arv (tk)
Haridus 	253 786 202 (ERF)	128 023 875	44 840 381	33
	226 988 484 (ESF)	188 785 642	78 713 687	377
Sotsiaalkaitse ja tervis. 	316 241 634 (ERF)	283 184 073	43 005 308	159
Lõimumine 	166 325 108 (ESF)	126 073 052	48 501 461	103
Tööturg 	241 052 481 (ESF)	230 188 765	58 686 354	32
Ettevõtlus ja innovatsioon; T&A 	938 836 536 (ERF)	605 104 839	206 045 729	970
	12 765 958 (ESF)	* Tegevused algavad 2019		
Ettevõtlus ja regionaalareng 	542 689 778 (ERF)	473 930 556	152 812 635	893
Energeetika 	533 131 531 (ÜF)	355 923 640	220 649 508	680
Veekaitse ja keskkond 	225 861 859 (ÜF)	130 414 618	22 839 282	863
Keskkond ja siseturvalisus 	132 345 836 (ÜF)	121 978 250	85 951 577	112
Regionaalareng 	117 709 233 (ERF)	65 128 644	49 301 449	74
Transport 	577 377 186 (ÜF)	476 015 784	306 131 828	74
Infoühiskond 	99 336 443 (ERF)	80 381 762	57 724 423	121
Riigivalitsmine 	35 067 590 (ESF)	31 822 675	11 578 885	39
	109 144 697 (ERF)	37 821 532	20 225 356	177

Valdkondade edenemine ja projektinäited

1. prioriteetne suund HARIDUS

(ESF ja ERF)

Tegevused: koolist väljalangemise ennetamine; investeeringud haridusse, kõikidele vanuserühmadele võrdsete võimaluste loomine elukestvatele õppele.

Edenemine: koolides on kaasajastatud

35 039 m² pinda; 120 615 last ja noort ja 48 477 täiskasvanut on saanud karjäärinõustamist; õpetajad, haridusasustuste juhid noorsootöötajad on kokku osalenud üle 24 000 korra erinevatel koolitustel, õpipoisiõppes on osalejaid üle 4000; üle 46 000 täiskasvanu on end täiendkoolitanud jpm.

Projekt: Kaasaegse ja uuendusliku õppevara arendamine ja kasutuselevõtt

Eelarve 21 362 271 eurot,

Toetus 100%, rakendusüksus (RÜ) SA Innove.

Projekti sisu:

- kaasaegne ja uuenduslik õppevara üld- ja kutsehariduses,
- digitaalse õppevara soetamine.

Projekti tulem:

- platvorm Ekoolikott, keskkond õppematerjalide leidmiseks, avaldamiseks ja õppematerjalidest kogumike komplekteerimiseks. Keskkonnast on alus-, üld- ja kutsehariduse õppematerjale.

2. prioriteetne suund SOTSIAALKAITSE JA TERVIS, LÕIMUMINE (ESF, ERF)

Tegevused: juurdepääs taskukohastele, kvaliteetsetele teenustele, sh tervishoiu- ja sotsiaalteenustele, investeeringud tervishoidu ja sotsiaalsesse taristusse, aktiivne kaasamine (võrdsed võimalused, tööalane konkurents).

Suuna edenemine: loodud üle 1000 lapsehoiukoha, üle 9600 inimese on saanud teenuseid alkoholitartvitamise vähendamiseks; kohanemis- ja lõimumiskoolitustel on osalenud üle 12 000 inimese; ca 130 000 last on saanud noorsootööteneid; kaasajastatud on 13 tervisekeskust jpm.

Projekt: esmatasandi tervisekeskuse rajamine Tapale (ERF), eelarve: 1 254 873 eurot (toetuse määr 60,5 %), RÜ Riigi Tugiteenuste Keskus.

Projekti tulem:

- ehitati kaasaegne ja nõuetele vastav kahe korruseline esmatasandi tervisekeskus;
- esimene väljaspool Tallinna avatud esmatasandi tervisekeskus, kus patsientidele osutavad kohustuslike põhiteenustena üldarstiabi neli perearsti koos kaheksa pereõdega, koduõde, ämmaemand ja füsioterapeut;
- osutatakse psühholoogilise nõustamise ja vaimse tervise õe teenust, sotsiaalnõustamist ning hambaravi, tagatud ambulatoorne üldkirurgia, otorinolarüngoloogia ja taastusravi erialadel

- pakutakse rehabilitatsiooni- ning proteeside, ortopeediliste ja muude abivahendite andmise teenust, kohapeal on ka apteek.

Projekt: **tugiteenus vanglast vabanejale (ESF)**, eelarve: **1 824 956** eurot (toetus 100%), RÜ SA **Innove**

Projekti sisu: pakutakse tugiisiku- ja nõustamisteenustega ajutist majutusteenust; sihtrühm vanglast vabanejad, nii tähtaegsed kui ennetähtaegsed (tugiisiku teenus eelduseks vabanemisele). Eesmärgiks seatud endiste vangide tööturule aitamine.

Projekti tulem:

- 59% tugiteenust saanutest on teenuse järgselt tööturul;
- Üle poolte (58%) teenuse saanutest ei ole 1 aasta jooksul pärast vanglast vabanemist kahtlustatavana uues kriminaalasjas üle kuulatud.

3.prioriteetne suund TÖÖTURG (ESF)

Tegevused: tööturule juurdepääsu parandamine ja tööturult väljalangemise ennetamine.

Suuna edenemine: aktiivseid tööturuteenuseid on kasutanud üle 20 000 inimese.

Projekt: **tööturuteenuste osutamine töövõimereformi sihtrühmale**, eelarve: **142 615 272** eurot (toetuse määr 85%), RÜ SA **Innove**

Projekti sisu: Eesti Töötukassa osutab teenuseid vähenenud töövõimega klientidele; tööotsijad on enam kasutanud karjäärinõustamise teenust, aga vajanud ka tööotsingute alast nõustamist, kas tööotsingu töötoas või tööklubis. Järgneb tööalaste oskuste omandamine koolitustel, spetsiifilistest teenustest on kõige enam vajatud tööalast rehabilitatsiooni. Tööandjad on meetmetest kõige rohkem kasutanud vähenenud töövõimega inimese tööle võtmiseks eraldatavat palgatoetust.

Projekti tulem: vähenenud töövõimega töötutest peaaegu iga teine (47%) leiab töökoha aasta jooksul (vrld 72% teistest töötutest). Perioodil 1.07.2016 (reformi algus) kuni 2018 lõpp on töötuna arvelolek tööle asumise tõttu lõpetatud rohkem kui 21 500 juhul.

Pilt töövõimereformi kampaaniast „Ära põe“

4. prioriteetne suund: ETTEVÕTLUS JA INNOVATSIOON, T&A (ERF, ESF)

Tegevused: kasvuvõimeline ettevõtlus ja seda toetav teadus- ja arendustegevus.

Suuna edenemine: üle 600 ettevõtte on teinud teadusasutustega koostööd, üle 4500 ettevõtte on erinevat liiki abi saanud, ressursitõhususe koolitusel on osalenud pea 900 inimest, erainvesteeringuid T&A tegevustesse on tehtud 26,31 mln eurot eest jpm.

Projekt: **Kiviluks AS uus purustus- ja pesuliin**, eelarve: **1 385 000** eurot (toetuse määr 45%), RÜ **Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus (SA KIK)**,
video: <https://youtu.be/aJcPmvKzVjU>

Projekti sisu: projekti eesmärgiks on kruusa seest savi eraldamine suurendades nii oma tootmise efektiivsust. Teedeehituseks minevatele materjalidele on kõrged nõuded, mistõttu on vaja savi eraldamiseks kruus läbi pesta.

Projekti tulem:

- läbipesemisega langeb savisisaldus kruusas 10%-lt 2%-ni
- pesuliini kasutatakse ka paekivi purustamisel väljavõetud suure savisisaldusega väheväärtusliku kõrvaltoote väärimiseks - vana tehnoloogiaga oli sellise materjali osakaal vaid ca 30% üldtoodangust, uus suudab 70% vääristada kvaliteetseks tooteks
- uue purustusliini tootlikkus on üle 2 korra suurem kui vanal ning samal ajal vähenevad tootmisprotsessi õhuheitmed 50%
- hoitakse kokku aastas 100 000 liitrit diiselkütust

5.prioriteetne suund ETTEVÕTLUS JA REGIONAALARENG (ERF)

Tegevused: väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamine.

Suuna edenemine: üle 10 000 ettevõtte on saanud erinevat liiki abi, korraldatud on üle 500 turunduse alast tegevuse jpm.

Projekt: **Kiviõli Seikluskeskuse pereturismitooted**, eelarve: **1 764 545** eurot, toetuse määr 85 %, RÜ **Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS)**

Projekti sisu: Kiviõli Seiklusturismikeskuses luuakse kokku 15 uut kogupere elamuspargi atraktsiooni, mis suurendavad oluliselt keskuse kasutusvõimalusi aastaringselt.

Projekti tulemused: uute spordi-ja vabaajateenustega tuuakse piirkonda täiendavalt 34 000 sise- ja välituristi aastas.

6.prioriteetne suund ENERGEETIKA (ÜF)

Tegevused: energiatõhususe, aruka energiamajanduse ja taastuvenergia kasutamise toetamine avalikes taristutes, sh üldkasutatavates hoonetes ja eluasemesektoris

Suuna edenemine: kodumajapidamiste arv, kelle energia- tarbimisklass on paranenud ületab 8000-t; torustikku on renoveeritud või uuendatud 60 km ulatuses, renoveeritud tänavavalgustuspunkte on üle 1800 jne.

Projekt: **Väike-Maarja aleviku biokütuse katlamaja rekonstrueerimine, taotleja Adven Eesti AS, eelarve: 579 128 eurot** (toetuse määr 50 %), RÜ SA KIK

Projekti sisu: valmis kaasaegne, efektiivne ning kohalikul taastuval kütusel töötav katlamaja, mis hakkab keskkonnasõbralikult varustama Väike-Maarja aleviku soojustarbijaid

Projekti tulemus:

- väheneb oluliselt sõltuvus suurtes piirides kõikuva hinnaga imporditud maagaasist;
- Väike-Maarja aleviku elanikele tagatakse stabiilse hinnaga soojusvarustus;
- valmib efektiivne, ökonoomne ja keskkonnasõbralik biokütuse katlamaja võimsusega 0,99 MW.

*Katlamaja oli kokku ehitatud muinsuskaitse all oleva Väike-Maarja Seltsimajaga. See seadis rekonstrueerimisele olulisi piiranguid, tuli arvestada muinsuskaitse nõuetega ning hoone pidi sobima kokku ka ümbruskonnaga

---

7. prioriteetne suund VEEKAITSE JA KESKKOND (ÜF)

Tegevused: veekaitse (investeeringud veesektoris).

Suuna edenemine: veevarustuse projekte on rahastatud üle 1700, reovee projekte pea 6000; taastatud veerežiimiga mahajäetud turbaalasadid on 60 ha jne.

Näide meetmetest: **Eraisikute vee- ja kanalisatsioonitaristu rajamine, eelarve: 10 mln eurot** (kogu vooru eelarve), RÜ SA KIK

Meetme sisu: toetust antakse eraisikutele elamu ühendamiseks ühisveevärgi ja/või – kanalisatsiooniga ning elamu kogumismahuti rajamiseks või ümberehitamiseks.

Meetme tulemused:

- SA KIK kaudu on tänaseks toetatud üle 1 000 majapidamist summas 2,8 miljonit eurot;
- Meede on osutunud äärmiselt populaarseks ning teeninud hulgaliselt kiidusõnu elanike, kohalike omavalitsuste ja vee-ettevõtete poolt (pärjati „Aasta Veetegu 2018“ tiitliga).

---

8. prioriteetne suund KESKKOND JA SISETURVALISUS (ÜF)

Roheline infrastruktuur ja hädaolukordadeks valmisoleku suurendamine.

Suuna edenemine: soetatud 80 päästesõidukit ja 2 merereostustõrje sõidukid, seisundit on parandatud üle 4000 ha elupaikades jpm.

Projekt: **Pärnu jõestiku elupaikade taastamine** (Keskkonnaagentuur), eelarve **15 mln eurot** (toetus 100%), RÜ SA KIK

Projekti sisu: Pärnu jõestiku elupaikade taastamise projektis avatakse Sindi pais kalade rändeks ning taastatakse kaitstavate liikide elupaiku, mille tulemusel paranevad Pärnu jõestiku veekogude elurikkus ja ökoloogilised seisundid, sellega omakorda luuakse eeldused Läänemere lõhevarude kasvuks.

Projekti tulemused:

- 2018. a lõpetati ehitustööd kahel rändetõkkel – Vihtra paisul Põhja-Pärnu vallas ning Jändja paisul Türi vallas;
- sügisel alustati Sindi paisu lammutamisega ning see lõhuti poole paisu ulatuses jõe põhjani õigeaegselt kalade sügiseseks kuderändeks.

Sindi pais. Foto: Keskkonnaagentuur

---

9. prioriteetne suund REGIONAALARENG Suuna edenemine: taastatud üle 45 546 m² (ERF) avalikku linnaruumi, rajatud üle 100 km

Tegevused: CO₂-heidet vähendavate strateegiatega kergliiklusteid, loodud üle 900 lasteaiakoha jpm edendamine; puudust kannatavate linna- ja maapiirkondade kogukondade füüsilise, majandusliku ja sotsiaalse taaselustamise toetamine

Projekt: **säästlikke liikumisviise toetav Pärnu linnasüda (Pärnu Linnavalitsus)**, eelarve: **1 312 325** eurot (toetuse määr 79%), RÜ **Riigi Tugiteenuste Keskus (RTK)**

Projekti sisu: Projekti eesmärgiks on luua Pärnu kesklinnas kaasaegne ja uue kvaliteediga avalik linnaruum, kus tänavaruum on muudetud jalakäijasõbralikuks, autoliiklust rahustatud, parkimiskorraldus muudetud paindlikumaks, loodud paremad tingimused jalgrattaga liiklemiseks.

Projekti tulem:

- muutub oluliselt mugavamaks Rüütli tänava läbitavus, mis on oluline kergliikluse marsruut;
- kesklinna piirkonnast koos bussijaamaga saab peale projekti lõppu aktiivne ja inimsõbralik Pärnu linna süda. Selleks rekonstrueeritakse Rüütli plats ja Rüütli tänava, Ringi tänava, Aia tänava ja Kuninga tänava vaheline ala.

10.prioriteetne suund TRANSPORT (ÜF)

Tegevused: investeeringud üleeuroopalisse transpordivõrku (TEN-T); keskkonnasõbralike (sh vähe müra tekitavate) ja vähese CO₂ heitega transpordisüsteemide arendamine ja täiendamine.

Suuna edenemine: rekonstrueeritud või uuendatud pea 200 km maanteid, parandatud 29 ühistranspordipeatuse ühendusvõimalusi, rekonstrueeritud üle 130 km raudteeliine jne .

Projekt: **Gonsiori tänava rekonstrueerimine Tallinnas (Tallinna Kommunaalamet)**, eelarve: **6 755 100** eurot (toetuse määr 85%), RÜ **Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet**

Projekti sisu: rekonstrueeritakse Gonsiori tänav, millest saab Eesti esimene muutsuunaga tänav, mis tõstab esikohale ühistranspordi kasutamise olulisuse

Projekti tulemus:

- loodud moodne tänav, mis arvestab liiklussagedust ning liiklejate harjumusi tipptundidel;
- ühistranspordi kasutamise soodustamiseks on ehitatud "Pargi ja reisi" parkla koos uute bussipeatustega;
- on suurenenud jalakäijatele mõeldud liiklemisalad.

Foto: Autogeenius.ee

11.prioriteetne suund INFOÜHISKOND (ERF) Suuna edenemine: ehitatud uue põlvkonna

Tegevused: lairibaühenduse kasutuselevõtu ja lairiba pikkus üle 3000 km, tehtud üle 52 erineva kiire ühendusega võrkude väljaarendamise arendusprojekti jm. laiendamine; e-valitsuse, e-õppe, e-kaasatuse, e-kultuuri ja e-tervise alased rakendused.

Projekt: **Tarktee jätkuarendus (Maanteeamet)**, eelarve: **350 000** eurot (toetuse määr 100%), RÜ **Riigi Infosüsteemi Amet**

Projekti sisu: projekti raames uuendati Tarktee kasutajaliides, mis pakub kasutajale uusi võimalusi: kasutajaliides kohaneb erinevate ekraani suurustele, teekonna otsingut saab täpsustada vastavalt sõiduki liigile ja tehnilistele parameetritele, kasutajad saavad tellida teavitusi piirangutest teedel.

Projekti tulem:

- arendati välja DATEX II formaadis andmevärv (masinloetaval kujul on kättesaadavad järgmised andmed: liiklusohutusega seotud andmed, liikluspiirangud, teekaamera ülesvõtted, ilmastikutingimused, liikluskoormuse andmed, mõõtmispunktide asukohtade andmed, operatiivinfo andmed) ja kasutajate registreerumine;
- projekti käigus hangiti kuus (6) teilmajaama, mis on paigaldatud ning töös.

12.prioriteetne suund RIIGIVALITSEMINE (ESF, ERF). Tegevused: avalike teenuste parandamine, avaliku halduse ja avalike teenuste tõhustamine.

Suuna edenemine: avalike teenuste parandamiseks on läbi viidud üle 100 projekti, koolitatud on avalikku sektori ja kohalike omavalitsuse töötajaid eesmärgiga tõsta nende asjatundlikkust, osalemiskordade arv üle 20 000 jpm.

Projekt: **inimressursi koolitus ja arendamine**, eelarve: **12 817 075** eurot (toetuse määr 85%), RÜ
RTK.

Projekti sisu: avati avalike teenuste arendamise koolitusprogramm, mille eesmärk on kasutajakeskse teenuste disaini põhimõtete ja oskuste levitamine ning avalikus sektoris toimuva teenuste korrastamise toetamine.

Projekti tulemus: programmi raames disainitavad teenused (esimesed 10, kokku 20): laste haridusalaste tugiteenuste ja sotsiaalteenuste parenduste väljatöötamine, personaalse pensioni tervikvaade, riiklik elatisabi skeem, ohtlike ilmanähtuste hoiatused, liiklusjärelvalve teenus, lähisuhtevägivalla ohvrite teenussüsteemi arendamine, töövõime hindamise taotlemine, nõudepõhise transpordisüsteemi teenusmudeli väljatöötamine, ajutine liikluskorraldus, isikliku abistaja teenus.

.....

**Toodud näited on vaid mõned üksikud tuhandetest projektidest, mida on eurotoetuste eest tehtud. Rohkem informatsiooni rahastamisvõimaluste kohta, näiteid projektide ning taotlemise võimaluste kohta on võimalik leida kodulehelt <https://www.struktuurifondid.ee/et>.
Detailsem informatsioon toetuste kasutamisest 2018. aastal, erinevate tegevuste põhjalikum ülevaade jm on leitavad seirearuandest ja selle lisadest.**